

Suvi Rihniemi käyttämässä
Seututieto-sovellusta.

YTV:n perusrekisteri – TIETOA SUUNNITELMIIN JA PÄÄTÖKSENTEKOON

Suvi Rihniemi

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV) on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten omistama organisaatio. Sille on annettu tehtäväksi huolehtia pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen ja jätehuollon järjestämisestä, ilmanlaadun mittaamisesta, seudullisesta kehityssuunnittelusta ja seudullisesta tietohuollosta. YTV:n asioista päättävät seutukokous ja hallitus, jonka toimikausi on enimmillään kunnallisvaalikausi. Toimintaorganisaation johdossa on yhteistyöjohtaja. YTV:n tehtäviä hoitaa viisi tulosaluetta, jotka ovat liikenneosas-

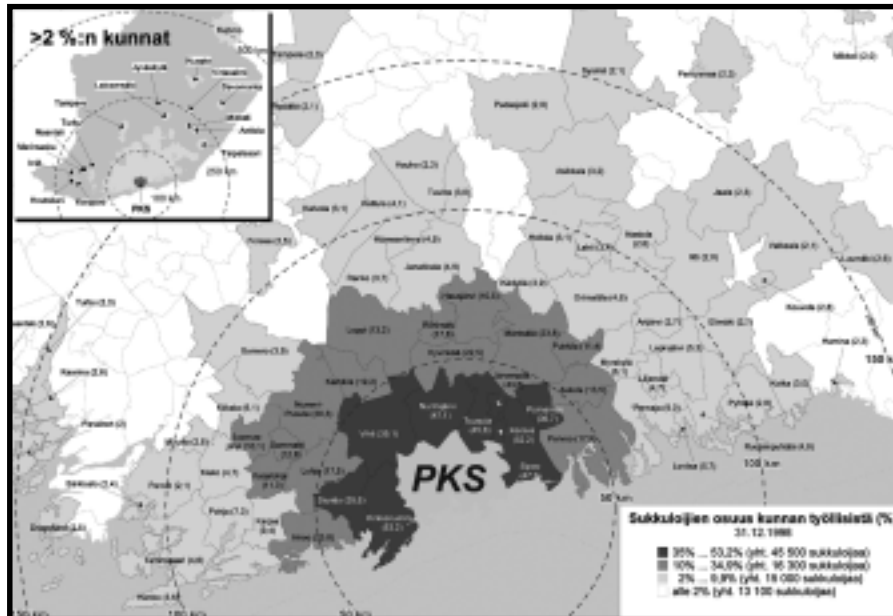
to, jätehuoltolaitos, ympäristötoimisto, kehitystoimisto ja kanslia.

Tiedot käyttöön

Huolehtiminen seudullisesta tietoyhteistyöstä kuuluu YTV:n kanslialle, jonka Tietohuolto-yksikkö tuottaa ja ylläpitää yhdessä kuntien kanssa useita seudullisia tietoaaineistoja. Tätä työtä koordinoi Tietoyhteistyön neuvottelukunta. Tavoitteena on, että haluttu tieto olisi saatavissa seudullisesti yhdestä paikasta eikä sitä tarvitse kerätä kaikista kunnista erikseen. Koottuja aineistoja, esimerkiksi kuntien

perusrekistereitä ja niiden johdannaisia, voitaisiin käyttää nykyistä enemmän niiden tuottamiseen kuluneisiin resursseihin nähden.

YTV on vuodesta 1997 lähtien koonnut vuosittain jäsenkuntien keskeiset väestöön ja maankäyttöön liittyvät paikatiedot SeutuCD:lle. Sen avulla rekistereihin kerätyt tiedot saadaan käyttöön suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi seudullisesti yhtenäisessä muodossa. SeutuCD sisältää aineistokokoelman lisäksi tietosisältöjen kuvaussovelluksen. Seututieto on puolestaan YTV:n, Teknil-

Pääkaupunkiseudulle sukkeloidaan laajalti ympäri Suomea. Sukkeloivilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka asuvat alueen ulkopuolella, mutta käyvät töissä sen sisällä. YTV:n tekemien arvioiden mukaan pääkaupunkiseudulle sukkeloivien määrän arvioidaan tällä hetkellä

ylittävän jo 100 000 ja se tulee vähintään puolitoistakertaistumaan seuraavan 25 vuoden aikana. Kuvassa näkyvät kunnat, joiden työllisistä vähintään 2 %:lla oli työpaikka seudulla vuoden 1998 lopussa. Lähde: YTV:n kehitystoimisto.

lisen korkeakoulun, Uudenmaan liiton ja Suomen kuntaliiton yhteistyöprojektina syntynyt helppokäyttöinen käyttöliittymä SeutuCD:n tiedoille.

Kiihtyvä kasvu luo tarpeen seudulliselle tiedolle

Pääkaupunkiseudun kasvu on viime vuosikymmenellä kiihtynyt ja kasvun ennustetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa. Helsingin seudulle, johon kuuluu pääkaupunkiseudun neljän kunnan lisäksi kahdeksan kehyskuntaa, arvioidaan tulevan vuoteen 2025 mennessä lisää väkeä jopa 300 000 henkeä eli reilusti enemmän kuin Suomen toiseksi suurimmassa kaupungissa Espoossa on asukkaita. Tästä vähintään 2/3 on tulossa pääkaupunkiseudulle. Seudun väestö on nuorempaa kuin muualla maassa, joten puolet väestön lisäyksestä voi olla luonnollista kasvua, mutta muuttajiakin tulee reilusti sekä muualta Suomesta että ulkomailta.

Myös työpaikkakasvu on ollut ennätysmäisen nopeaa. Helsingin seudulla on nyt 150 000 työpaikkaa enemmän kuin vuonna 1995. Ne ovat keskittyneet erityisesti pääkaupunkiseudulle. Työllisyys on vastaavasti kohentunut niin, että seudun työttömyys on maan alhaisinta, enää 6–7 prosenttia. Monilla aloilla kärsitäänkin jo työvoimapulasta, ja siksi työvoimaa tarvitaan seudun rajojen ulkopuolelta yhä enemmän. Jo yli 100 000 henkilöä sukkeloi päivittäin töihin pääkau-

punkiseudulle muualta.

Kalliit vuokrat, asuntojen hinnat ja tonttipula aiheuttavat ongelmia etenkin ensiasuntoa etsiville ja seudulle muuttaville. Riittävä asuntorakentaminen onkin Helsingin seudun suurin haaste, sillä muuttavan väestön ja asumisväljyyden kasvun tarpeisiin arvioidaan tarvittavan uusia asumisneliöitä yhtä paljon kuin Helsingin kaupungissa on nykyisin.

Helsingin seudun osuus koko maan pinta-alasta on vajaa prosentti, mutta asukkaita on lähes neljäsosa koko maan väestöstä. Silti seutu on väljimpiä metropolialueita koko maailmassa. Palvelurakenteen, liikenteen ympäristökuormituksen vähentämisen ja joukkoliikenteen palvelutason kannalta tiivistäminen taajamiin ja isompiin keskuksiin olisi edullista, mutta ihmiset hakevat hajakentämisellä väljyyttä ympärilleen. Yhdyskuntarakenteen toisaalta hajaantuu kehysalueella ja toisaalta tiivistyy pääkaupunkiseudun sisällä. Julkishallinnon sekä elinkeinoelämän kanssa tapahtuva tietoyhteistyön kehittäminen on valtakunnallisestikin tärkeää juuri pääkaupunkiseudulla, johon toimintojen suurin aktiiviteetti keskittyy.

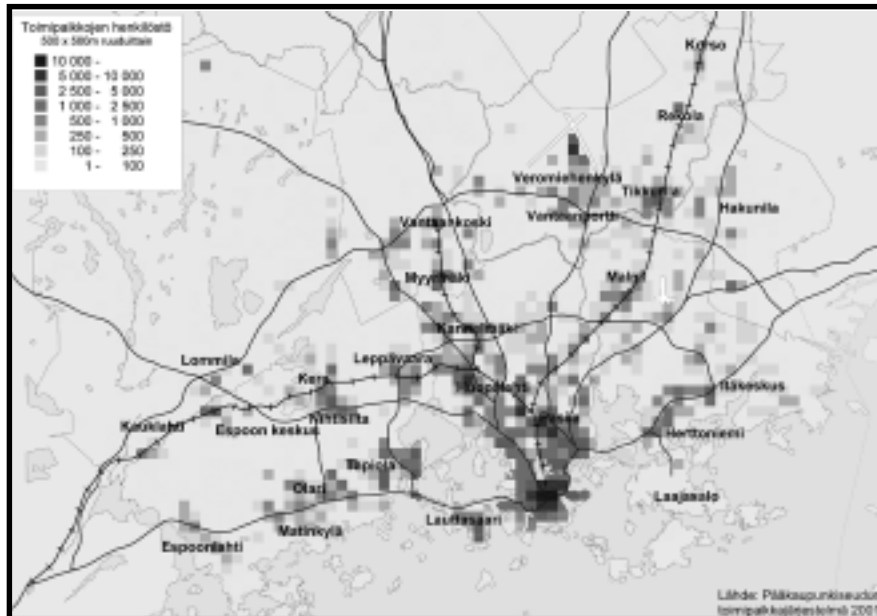
Tietoa suunnitelmien ja päätöksenteon pohjaksi

Seudullisen perusrekisterin kehittäminen on pitkäjänteinen prosessi. Seudullinen perustietojärjestelmä PTRJ eli pää-

kaupunkiseudun tietorekistereiden järjestelmä suunniteltiin jo YTV:n alkuaikoina 1970-luvulla. PTRJ koostui seudun kunnille yhteisistä rakennus-, väestö- (asukas-), kiinteistö-, kiinteistöjen ja rakennusten omistaja-, kaava-, rakennuslupa-, nimistö-, yritys- ja toimipistetietokannoista. Se oli kuntien ylläpitämä, keskitetty seudullinen rekisteri, jonka alkuperäisenä tarkoituksena oli toimia kuntien operatiivisena järjestelmänä sekä palvella seudullisia asiakastietojärjestelmiä. Kunnat alkoivat ottaa käyttöön 1980- ja -90-lukujen vaihteessa korvaavia järjestelmiä, jonka jälkeen PTRJ:n käyttötarkoitus on muuttunut, tietosisältöä on supistettu ja nimi on vaihdettu Midi-PTRJ:ksi.

Useissa selvityksissä (mm. Palomäki & Wolski 1990, Wolski & Käpylä 1993, Raussi 1995) on päädytty esittämään vanhentuneen MidiPTRJ:n pikaista korvaamista seudullisella koostekannalla. Tätä on valmisteltu 1990-luvun aikana perusteellisesti. Seudullisesta tietovarastosta on tehty määrittely- sekä pilottiprojekti. YTV:n ja pääkaupunkiseudun kuntien solmiman rekisteriyhteistyösopimuksen mukaan YTV toteuttaa Seudullisen perusrekisterin.

YTV on tehnyt kesäkuussa 2001 TietoEnatorin kanssa sopimuksen seudullisen perusrekisterin toimittamisesta. Perusrekisteri tulee kokoamaan YTV:n jäsenkuntien keskeiset paikkatiedot yhteiseen tietokantaan ja tarjoamaan niitä ver-

Pääkaupunkiseudun huomattavin työpaikkatiheys on edelleen Helsingin niemellä, joskin myös esimerkiksi Pasilassa ja joissakin aluekeskuksissa samoin kuin Helsinki-Vantaan lentoterminalilla ja Otaniemessä työpaikkatiheys on huomattava.

Seudun työpaikkarakenteen kehitystä voidaan YTV:n ylläpitämien paikkatietoaaineistojen perusteella analysoida entistä hienopiirteisemmin. Lähde: YTV:n kehitystoimisto.

kon välityksellä käyttäjille. Paikkatietoihin sisältyvät esimerkiksi rakennus-, väestö- ja kaavatiedot sekä erilaiset aluejako- ja muut kartat (kunnista, MML:stä ja Uudenmaan liitosta) sekä muun muassa Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkatiedot. Rakennusmaavaranon eli RAMAVAn saaminen myös Helsingin osalta on oleellista. Kaikkiaan perusrekisterin keskeiset paikkatiedot koskettavat pääkaupunkiseudun noin miljoonaa asukasta.

Seudullisen perusrekisterin käyttöliittymäksi rakennetaan helppokäyttöinen selain. Järjestelmästä voidaan tuottaa tarvittaessa jatkossakin nykyisen kaltainen SeutuCD. Järjestelmä helpottaa seudullisten tietojen välittämistä mm. pääkaupunkiseudun virkamiehille sekä tutkimus- ja koulutuskäyttöön. Perusrekisteristä saadaan luotettavat lähtötiedot suunnitelmille ja perusta päätöksille.

Kuntien edustajilla merkittävä rooli kehitysohjelmassa

Projektin perusrekisterin kehittäminen alkaa syksyllä 2001 ja työn keskeisten

osien tulisi olla valmiita kesällä 2002. Määrittelyn tarkennukseen osallistuu YTV:n jäsenkuntien edustajia, jotka tuovat kehitysohjelmaan järjestelmän loppukäyttäjien näkökulmaa. Kuntien edustajien paneutuminen asiaan on toimivan seudullisen perusrekisterin rakentamiseksi ensiarvoisen tärkeää.

Yhteistyötä tiedon välitykseen

Tiedot seudulliseen perusrekisteriin poimitaan YTV:n jäsenkuntien kuntarekistereistä. Koska kunnat ovat päätyneet hankinnoissaan toisistaan poikkeaviin kartta-, suunnittelu- ja rekisteriohjelmistoihin, tiedot on harmonisoitava seudullisesti yhtenäiseen muotoon. Tiedonsiirron ongelmat johtuvat siitä, että tietomallit (tietojen väliset riippuvuudet) poikkeavat toisistaan ja toisaalta tietojen luokittelun eroavaisuuksista. Koska ongelmaan ei ole löydetty yhtä ratkaisua, vaatii tiedonsiirto onnistuakseen sekä jäsenkuntien että ohjelmistotoimittajien yhteistyötä. Perusrekisterin kehittäminen onnistuu, jos kuntarekisterit ja muut lähtöjärjestelmät ovat avoimia ja dokumen-

toituja. Tiedon välityksen parantaminen vaatii standardien huomista tiedonsiirtoon ja kaikkien osapuolten sitoutumista niihin.

YTV-perusrekisteristä malli KTJ:lle?

Kun laki uudesta Kiinteistötietojärjestelmästä (KTJ) astuu voimaan, on kaikki kiinteistötiedot mukaan luettuna rekisterikartat siirrettävä yhteen valtakunnalliseen infokantaan. Kun vielä suunnitelmalliset tiedot tulevat mukaan, joudutaan infokantaan rakentamaan vastaavat poiminnat kuntien järjestelmistä kuin YTV:n kantaankin.

Kirjoittaja on maanmittausinsinööri MML:n Kehittämiskeskuksesta ja YTV:n hallituksen puheenjohtaja. Sähköposti: suvi.rihtniemi@nls.fi.

Lähteet

Palomäki, Aija & Wolski, Antoni (1990). Pääkaupunkiseudun tietorekistereiden järjestelmä (PTRJ). Rakennekaavavaihtoehdot. Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Tietojenkäsittelytekniikan laboratorio. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 1990:10. 25 s.

Pääkaupunkiseudun tulevaisuuskuva PKS 2025. YTV:n kehitystoimisto. <http://www.ytv.fi/seutukeh/psk/index.html>.

Raussi, Tarja (1995). PTRJ ja seudullinen tietopalvelu 1995–1998. Siirtymävaiheen vaihtoehdotarkasteluja. KT-Tietokeskus Oy. 18 s.

Wolski, Antoni & Käpylä, Tuula (1993). Seudullisen tietopalvelun kehittämisvaihtoehtojen arviointi. Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Tietojenkäsittelytekniikan laboratorio. Tutkimusselostus N:o L-5. 13 s.